

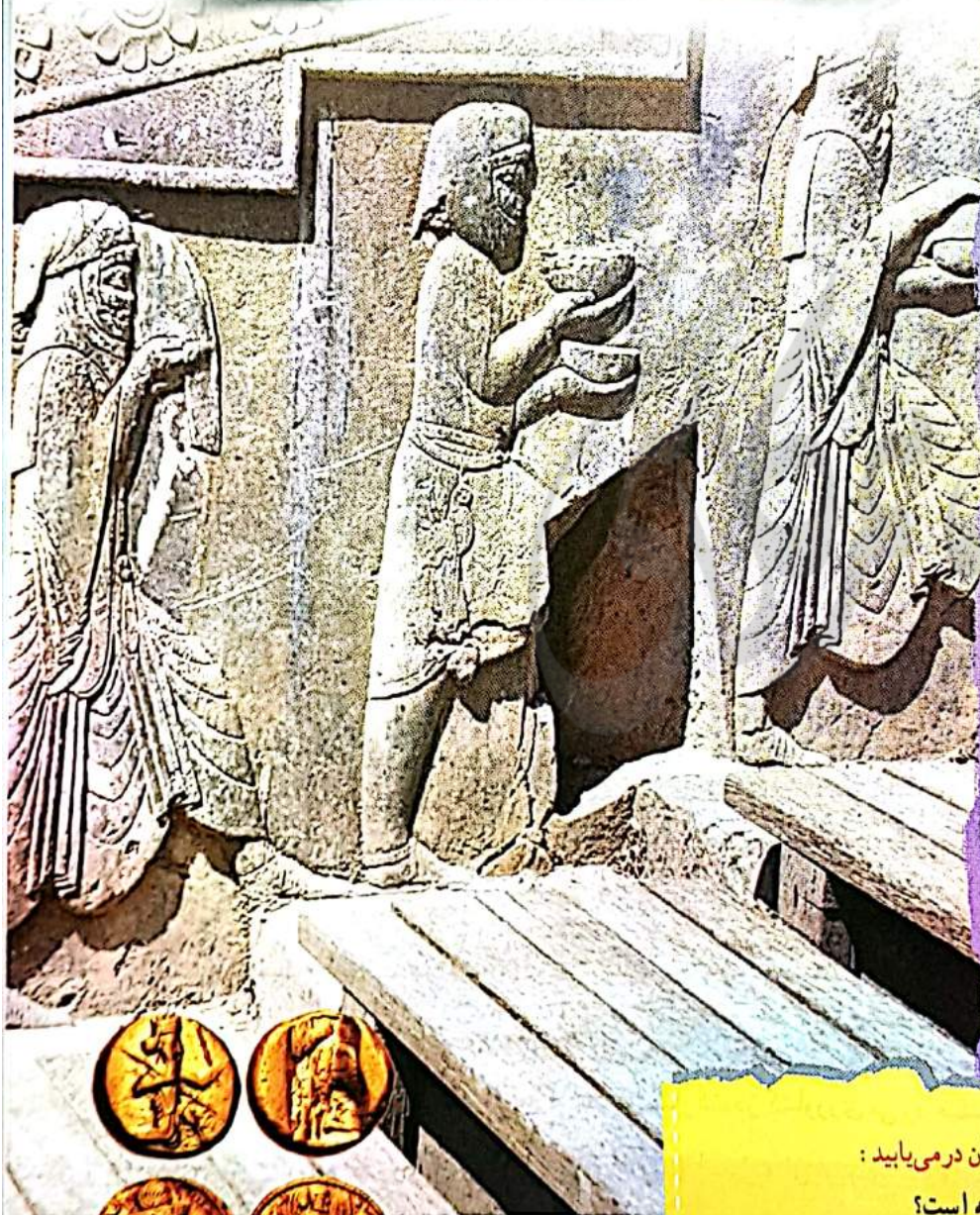

هم کلاسی
Hamkelasi.ir

اوضاع اجتماعی - اقتصادی ایران باستان

برای دانلود گام به گام های دروس دیگر به Hamkelasi.ir مراجعه کنید

فصل

حوزه های موضوعی:

- زمان، تداوم و تغییر
- نظام اجتماعی
- فرهنگ و هویت
- منابع و فعالیت های اقتصادی
- فضا و مکان

مورخان فقط شرح حال و اقدامات شاهان و جنگ های حاکمان را مطالعه نمی کنند، بلکه به اوضاع اجتماعی و اقتصادی، یعنی زندگی مردم و چگونگی معیشت آنان نیز توجه می کنند. روابط اجتماعی، چگونگی گذراندن زندگی و کسب و کار مردم در گذشته از موضوعات جذاب تاریخی است و خیلی از افراد کنجکاو هستند تا درباره آن بدانند. شاید شما هم جزء این گروه باشید. در این فصل شما با برخی نظرات مورخان درباره روابط اجتماعی و اقتصادی ایران باستان آشنا می شوید.

شما با آموختن این فصل و انجام فعالیت های آن در می یابید:

- خانواده در ایران باستان چه ویژگی هایی داشته است؟
- روابط اجتماعی در ایران باستان چگونه بوده است؟
- ایرانیان باستان چگونه معاش خود را تأمین می کردند؟
- مهم ترین دستاوردها و ابتکارات ایرانیان باستان در فعالیت های اقتصادی چه بود؟

اوضاع اجتماعی ایران باستان

درس ۲۱

به طور کلی، از اوضاع و احوال مردم ایران باستان شواهد و مدارک اندکی به جای مانده است. با این حال مورخان توانسته‌اند با بررسی همین آثار به جامانده تاحدودی به اوضاع اجتماعی آن دوره پی ببرند.

خانواده

در ایران باستان خانواده، هسته اولیه جامعه را تشکیل می‌داد. ازدواج در نزد ایرانیان یک تکلیف دینی و پیمان مقدس بود. به همین دلیل اگر کسی عمداً از ازدواج سرباز می‌زد، گناهکار شمرده می‌شد. همچنین مردان، زمانی می‌توانستند مقام و منصبی بگیرند که همسر داشته باشند. در ایران باستان، پدر به عنوان سرپرست خانواده نقش مهمی داشت و اجرای مراسم مذهبی و حفظ امنیت خانواده برعهده او بود.

استفاده از آئینه و شمعان در مراسم ازدواج یکی از رسوم به جا مانده باستان است. در آن دوره در مراسم ازدواج از آئینه به عنوان نماد صداقت در زندگی مشترک استفاده می‌کردند و در شمعان‌ها و آشنایه می‌افروختند، زیرا معتقد بودند نور و روشنایی نشانه اهورامزداست. اسب، انار، سنجید، تخم مرغ و ریختن اسبند در آتش نیز مرسوم بود.

ازدواج معمولاً خوشاوندی و درون گروهی بود؛ یعنی اغلب سعی می‌کردند با افرادی از دودمان * خود ازدواج کنند تا با آنها هم خون باشند و خصوصیات آن دودمان را حفظ کنند.

ایرانیان باستان برای اولاد پسر ارزش خاصی قائل بودند. این موضوع به خصوص برای شاهان و درباریان که سلطنت موروثی داشتند، اهمیت زیادی داشت. در آن دوره چند همسری نیز وجود داشت و افراد توانگر و ثروتمند چند زن داشتند.

در ایران باستان، خانواده‌ها بیشتر مواد مورد نیاز خود چون خوراک و پوشاک و ابزار را خودشان در خانه تولید می‌کردند. زنان در کنار مردان به نخ رسی، پارچه بافی، قالی بافی و مشارکت در کشاورزی می‌پرداختند.

خانواده‌ها همچنین مرکز تربیت و آموزش بودند و اصول و ارزش‌های اخلاقی چون راستگویی، امانت داری، میهن دوستی و وفای به عهد و پیمان را به اعضای خانواده خود می‌آموختند. پدران، شغل خود را به پسران یاد می‌دادند همچنان که مادران به عنوان کدبانوی خانواده، رسوم خانه‌داری را به دختران آموزش می‌دادند.

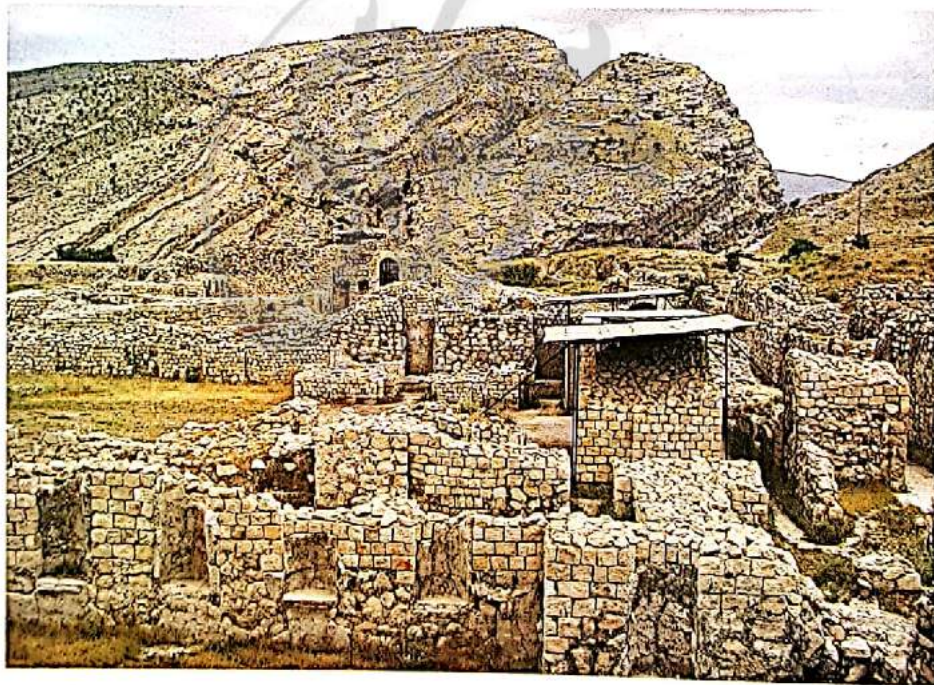

فعالیت

۱- متن را بخوانید. همفکری کنید و چند شباهت خانواده امروزی را با خانواده ایران باستان پیدا و بیان کنید. **اهمیت داشتن ازدواج در تمدن خانواده، سرپرست بودن پدر، یارگیری برخی مهارت ها را هم در مختلف از پدر و مادر در زندگی روستایی و شهری اغلب وسایل و کارها ها امروز به قدرت مشاهده می شود.**

پیش از این خواندید، آریایی ها که به ایران مهاجرت کردند، قبیله های کوچ نشین بودند که به تدریج یکجانشین شدند. در دوره ایران باستان، اغلب مردم در روستاها زندگی می کردند و کشاورزان بیشترین جمعیت آن زمان را تشکیل می دادند. البته تعدادی قبایل نیز در گوشه و کنار سرزمین ما زندگی می کردند. تا قبل از سلسله ساسانیان، شهرهایی در قلمرو ایران ساخته شدند، اما تعدادشان زیاد نبود. این شهرها بیشتر محل زندگی شاهان و مأموران حکومت بود. در دوره ساسانیان، فرمانروایان شهرهای زیادی بنا کردند و جمعیت شهری به طور چشمگیری افزایش یافت.

در این شهرها علاوه بر مأموران حکومتی، صنعتگران، بازرگانان و پیشه‌وران نیز زندگی می کردند.

بقایای شهر بیشاپور در نزدیکی کازرون

فعالیت

۲- کاربرگه شماره (۱۹) شهرهای ایران باستان را کامل کنید. ۱۲۵ ۱۲۴

نابرابری اجتماعی

در گذشته های دور اغلب جوامع و تمدن های باستانی، نظام طبقاتی داشتند. در فصل قبل خواندید که پس از یکجانشینی، تقسیم کار اجتماعی پدید آمد و افراد در گروه های مختلف شغلی دسته بندی شده بودند.

با تشکیل امپراتوری های بزرگ و تمرکز قدرت و ثروت در دست شاهان و شاهزادگان و سایر مقام های حکومتی، به تدریج اختلاف طبقاتی در جامعه به وجود آمد و طبقات اجتماعی امتیازات و حقوق متفاوتی به دست آوردند.

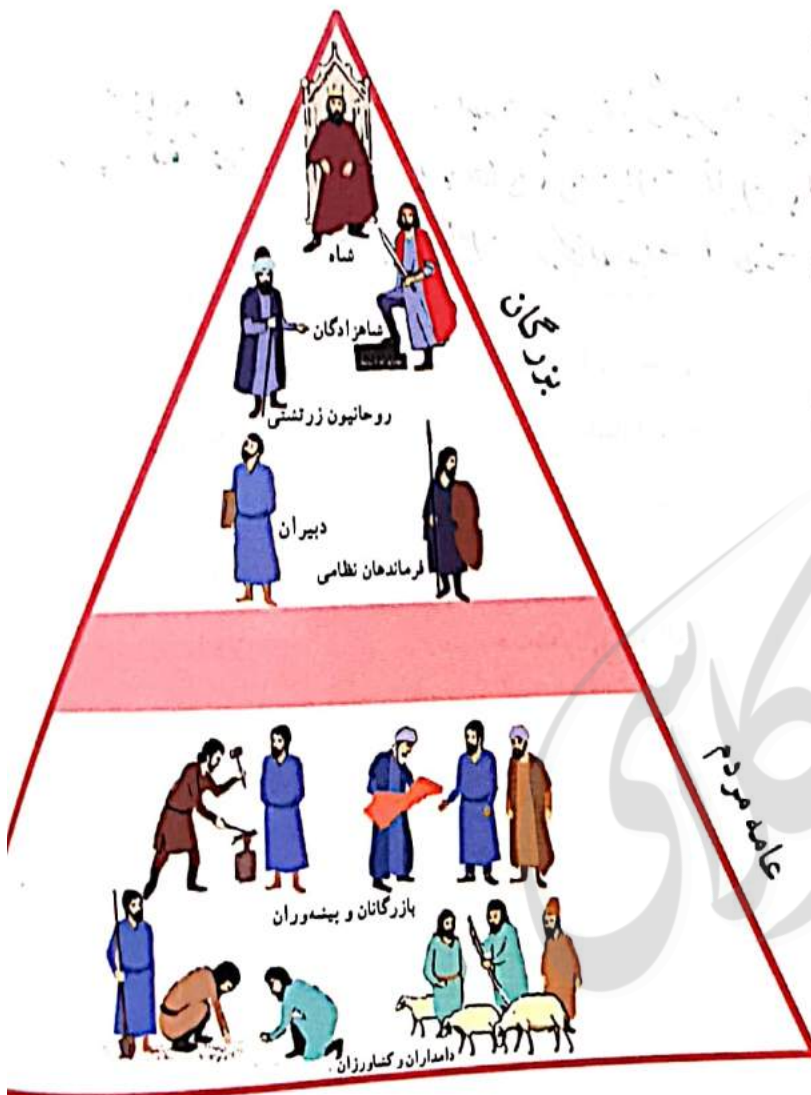
اختلافات طبقاتی در دوره ساسانیان به اوج رسید و جامعه طبقاتی این دوره بسیار تبعیض آمیز بود. به طور کلی جامعه به دو طبقه بزرگان و عامه مردم تقسیم می شد:

۱- شاه و شاهزادگان، روحانیون زرتشتی (موبدان)، فرماندهان نظامی و دبیران به عنوان اشراف و بزرگان شناخته می شدند.

۲- پیشهوران، بازرگانان و کشاورزان و دامداران نیز عامه مردم محسوب می شدند.

در این جامعه، اشراف و بزرگان از حقوق و امتیازات زیادی برخوردار بودند. آنها زمین ها و ثروت های فراوان داشتند اما از پرداختن مالیات معاف بودند. از حق تحصیل و آموزش برخوردار بودند و خود را صاحب جان و مال مردم می دانستند. کشاورزان با آنکه اکثریت جامعه را تشکیل می دادند و فعالیت اقتصادی مهم بر دوش آنها بود، از بسیاری از حقوق اجتماعی محروم بودند. شرایط تحصیل برای عامه مردم سخت و دشوار بود. بار سنگین مالیات بر دوش آنها بود و در جنگ ها، سپاه پیاده نظام را تشکیل می دادند. اگر کسی از جنگ فرار می کرد به شدت مجازات می شد.

در این دوره، موبدان زرتشتی که خود جزء طبقه بزرگان بودند از این اختلاف طبقاتی حمایت می کردند و در دستگاه حکومتی

نفوذ زیادی داشتند. در جامعه طبقاتی، رفتن از طبقه‌ای به طبقه دیگر بسیار سخت و تقریباً ناممکن بود. یعنی فرزند کشاورز می‌بایستی تا ابد کشاورز بماند. همچنان‌که اشراف زادگان همیشه در گروه اشراف می‌ماندند. افراد از طبقه محروم نمی‌توانستند با بزرگان ازدواج کنند. لباس و مسکن طبقات نیز متفاوت بود. در شهرها پیشه‌وران و کشاورزان نمی‌توانستند در محله خاص بزرگان سکونت کنند و به ناچار در حومه* شهرها ساکن می‌شدند. در دوره ساسانی طبقات مختلف حتی آتشکده*های جداگانه‌ای داشتند. این وضع طبقاتی بر روابط، آداب و معاشرت مردم نیز تأثیر گذاشته بود.

نقش برجسته کرتیر، موبد معروف دوره ساسانی در نقش رجب

بقایای آتشکده بازه هور، راه مشهد به تربت حیدریه، از آتشکده های دوره ساسانیان.

هرودوت* نوشته است: ایرانی‌ها وقتی در کوچه به هم می‌رسیدند روبوسی می‌کردند و اگر با یکدیگر تفاوت طبقاتی داشتند افراد عامی می‌بایستی در برابر اشراف و بزرگان زانو می‌زدند.

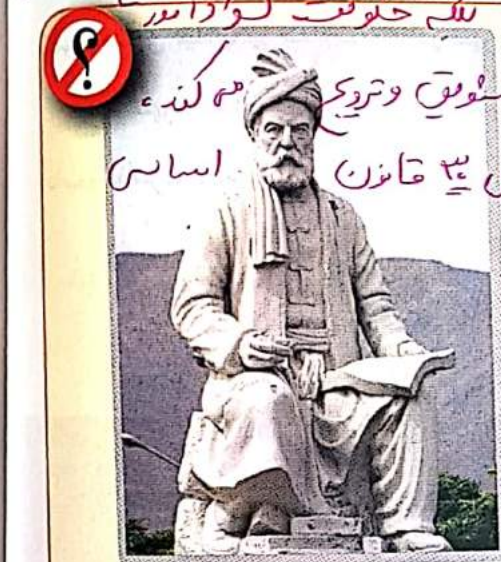

در دوره ایران باستان، شاهان و شاهزادگان زندگی بسیار پرتجملی داشتند و در کاخ‌ها به خوشگذرانی می‌پرداختند. برای مثال خسرو پرویز تاجی داشت که مقدار زیادی طلای خالص در آن به کار برده شده بود و مرواریدهای آن به اندازه تخم گنجشک بودند. در آن دوره، تاج سنگین را از سقف آویزان می‌کردند و شاه زیر آن می‌نشست. خسرو پرویز شطرنجی داشت که مهره‌های آن از یاقوت و زمرد بود و بر تختی می‌نشست که از عاج فیل درست شده و زنده‌های آن از طلا و نقره بود.

۳ (ج) عموم مردم در آن زمان از حقوق و امتیازات محروم بوده اند و این امتیازات را مختص طبقه نخبه می دانستند

آیا می دانید شاهنامه فردوسی یکی از منابعی است که مورخان برای پی بردن به اوضاع و احوال مردم دوره ایران باستان، از آن استفاده می کنند؟

۴- امروز حق تحصیل و سوادآموزی به تنهایی برای همه اعم از زن و مرد و از هر طبقه و ملیتی ای که باشند برقرار است. پیش از این بود که حکومت لودا در حکایت خسرو انوشیروان و مرد کفشگر در شاهنامه، نکته های جالب و خواندنی را درباره اوضاع اجتماعی دوره ساسانی به ما می آموزد. بر پایه این حکایت، در جریان یکی از لشکرکشی هایی که سپاه ایران به مقابله با سپاه روم رفته بود، بر اثر طولانی شدن جنگ، خزانه خالی و تدارکات تمام شد. به پیشنهاد بوذرجمهر وزیر انوشیروان، شاه موافقت کرد که از بازرگانان شهر نزدیک، پول قرض کنند. یکی از بازرگانان که کفش فروش بود، پذیرفت به لشکر کمک کند اما در مقابل تقاضایی نیز از شاه داشت و به فرستاده بوذرجمهر گفت:

بدو گفت کفشگر کیای خوب چهر / نرنجی بگویی به بوذرجمهر
که در آن زمانه مرا کودکی است / که بازار او بر دلم خوار نیست
بگویی مگر شهریار جهان / مرا شاد گرداند آندر نهان
یکی پور دارم رشید به جای / به فرهنگ جوید همی رهنمای
فرستاده گفت این ندارم برنج / که کوتاه کردی مرا راه گنج
اگر شاه باشد بدین دست گیر / که این پاک فرزند گردد دبیر
به یزدان بخواهد همی جان شاه / که جاوید بادا سزاوار گاه
اما وقتی پیغام به شاه رسید پاسخ داد:

بدو شاه گفت ای خردمند مرد / چرا دیو چشم تو را خیره کرد
برو همچنان بازگردان شتر / مبادا آزو سیم خواهی و دُر
جو بازرگان بچه، گردد دبیر / هنرمند و با دانش و یادگیر
به ما برپس از مرگ نفرین بود / چو آیین این روزگار این بود
فرستاده برگشت و شد با درم / دل کفشگر گشت پر درد و غم

برای دانلود کام به کام های دروس دیگری Hamkelasi.ir مراجعه کنید.

واژه ها:
بازار = روتق و شکوه، مایه عظمت
دیو = اهریمن
بازارگان بچه = فرزند بازرگان
پور = پسر
شد با درم = پول را برگرداند

الف) مرد کفشگر تقاضای سواد شدن
خزندان خود را در حال کشتن مالی ۴
لشکر داد اما شاه موافقت نکرد
ولفت از بچه باز بران با سواد شد
آن شاه به خواهرش مهربانست
سلطنت نشیند

فعالیت

- ۳- با کمک معلم اشعار بالا را بخوانید و بگویید: الف) کفشگر چه تقاضایی از شاه داشت؟ ب) شاه در پاسخ چه گفت؟
- ج) از خواندن این حکایت به چه نکاتی در زندگی اجتماعی دوره ایران باستان پی می برید؟
- ۴- امروزه مردم برای با سواد شدن و تحصیل از چه حقوقی برخوردارند؟ حق برخورداری از سواد و تحصیل در این زمان را با دوران باستان مقایسه کنید.

درس ۲۲ اوضاع اقتصادی در ایران باستان

پیش‌تر خواندید که یکی از ویژگی‌های تمدن‌ها، داشتن اقتصاد پُر رونق است. در عصر باستان، مردم سخت‌کوش ایران از منابع محیطی که در آن زندگی می‌کردند به خوبی بهره می‌گرفتند و انواع فعالیت‌های اقتصادی در این دوره گسترش یافته بود.

کشاورزی و دامپروری

برخی از پژوهشگران معتقدند، با توجه به شواهد و مدارک باستان‌شناسی، فلات* ایران از نخستین سرزمین‌هایی بوده که کشاورزی و پرورش دام در آن آغاز شده و حتی دانش و مهارت کشت و زرع از ایران به سرزمین‌های دیگر برده شده است.

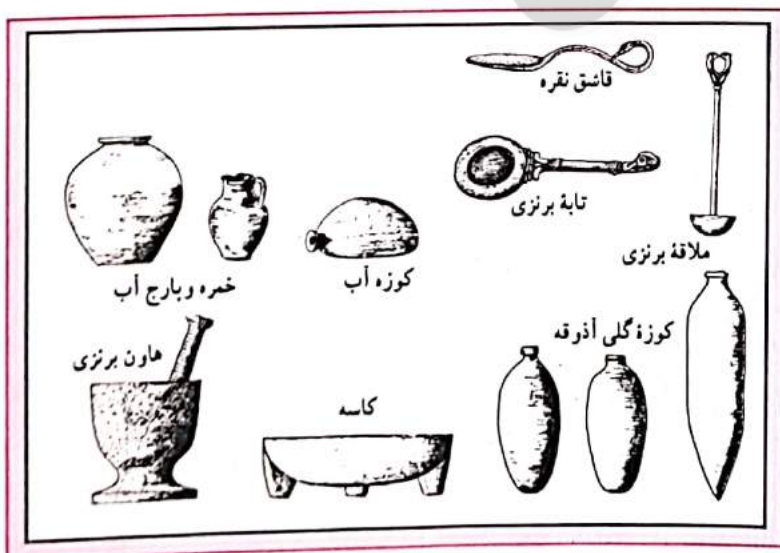
کشاورزی مهم‌ترین پیشه و وسیله معیشت در ایران باستان بود. در اوستا و کتیبه‌های آن دوره، عبارت‌هایی درباره اهمیت و ارزش کار کشاورزان دیده می‌شود. فعالیت‌های کشاورزی از طرف حکومت نیز تشویق می‌شد. در دوره هخامنشیان، یونانی‌ها از تلاش‌های شاهان پارس، برای تشویق به کشاورزی حسرت می‌خوردند.

گندم و جو مهم‌ترین محصول زراعی ایرانیان باستان بود. کشت پنبه نیز در نواحی مستعد رواج داشت و به همین جهت کارگاه‌های پنبه‌ریسی توسعه یافت و پارچه‌های پنبه‌ای یکی از صادرات مهم بعضی از ایالات بود. کشاورزان ایرانی علاوه بر کار کشاورزی به پرورش دام نیز می‌پرداختند.

صنعت

با آنکه فعالیت اقتصادی مهم آن دوره، کشاورزی بود، در بسیاری از مناطق ایران، صنعت نیز گسترش پیدا کرد. تهیه پارچه‌های لطیف از پنبه، ابریشم و پشم و شال‌های بشمی و حریر در کارگاه‌های مرو، ری، اهواز و شوشتر رواج داشت. ایرانیان در پیشه نجاری، آهنگری و شیشه‌گری نیز پیشرفت کرده بودند. در دوره ساسانی، ارابه‌های ساخت ایران به ظرافت و زیبایی، مشهور بوده است.

ساختن اسباب و اثاثیه منزل، شمشیر، ابزارهای کشاورزی و ابزارهای جنگی مانند بازوبند و زره و نظایر آنها نیز از مشاغل آن دوره بود.

مأخذ: «از زبان داریوش»، نوشته ماری کخ، ترجمه دکتر پرویز رجبی صص ۱۹۶-۱۹۴

۱- پاسخ ها احتمالی در مورد متاعی که در عصر باستان وجود داشته متاع خلیان راگدس ، لگو متعورانی ، تلفنجی ، برکطارک ، نقاشی ساختمان ... این متاعی دلیل عدم وجود ابزار و وسایل تولید آن ها در آن دوره نمی توانسته و وجود داشته باشد

فعالیت

۱- همفکری کنید و پنج شغل یا حرفه از دنیای امروز نام ببرید که در جهان باستان وجود نداشته است. بگویید چرا این حرفه ها نمی توانستند در جامعه آن زمان وجود داشته باشند.

۲- پنج شغل یا حرفه از جهان باستان نام ببرید که در دنیای امروز هم وجود دارد. بگویید این حرفه ها چه تغییری نسبت به آن زمان داشته اند.

هرم های که مثل زراعت ، دامپروری ، آهنگری ، بافندگی ، نجاری ، منسوجات و ... در عصر باستان و جهان امروز هم کار برده می شدند چون ابزار و وسایل ماشین نقش تجارت و تأثیر بر تولیدات آن دارند پیوسته های در آن ها صورت گرفته است .

در سال های گذشته خواندید که به فرمان داریوش اول ، «جاده شاهی» ساخته شد. در آن زمان امنیت در راه ها برقرار و کاروانسراهایی در فاصله های معین بنا گردیدند. در نتیجه این اقدامات ، تجارت بیش از پیش رونق گرفت.

در دوره های بعد ، این راه ها توسعه پیدا کردند. آیا تاکنون درباره جاده ابریشم چیزی شنیده اید یا خوانده اید؟ آیا می دانید چرا این

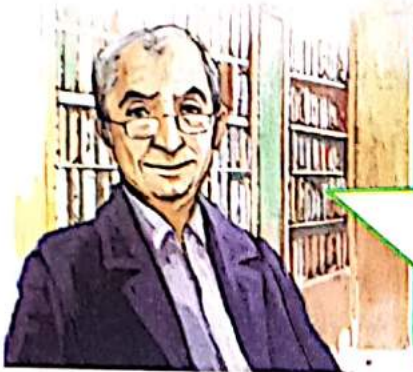
جاده به این نام مشهور است؟

برای دانلود گام به گام های دروس دیگری به Hamkelasi.ir مراجعه کنید

شرق

مجسم کنید حدود دو هزار سال پیش، یعنی در زمان اشکانیان در یکی از شهرهای صد دروازه (دامغان) ری یا هگمتانه (همدان) زندگی می کردید، در آن صورت شما کاروان هایی را می دیدید که هر روز با باری از کالاهای مختلف به شهر شما وارد و یا از آنجا خارج می شوند. این کاروان ها از راه ابریشم می گذشتند. جاده ابریشم راهی بود که چین و هند را در شرق، به اروپا در غرب متصل می کرد و بخشی از این جاده هم از خاک ایران عبور می کرد.

در آن زمان ابریشم، ارزشمندترین و پرسودترین کالای تجاری بود که از چین به ایران و سرزمین های دیگر صادر می شد. به نقشه زیر توجه کنید. کشور ایران مانند یک پل ارتباطی بین شرق و غرب قرار دارد. بنابراین، حکومت های ایران باستان به خصوص ساسانیان سعی می کردند از این موقعیت به خوبی استفاده کنند. حکومت ساسانی مانع از ارتباط مستقیم تجاری میان چین و روم (اروپا) می شد و تمایل داشت که ابریشم چینی توسط بازرگانان ایرانی به روم صادر شود و یا اینکه ابریشم خام پس از آنکه در کارگاه های ایران تبدیل به پارچه شد به روم فروخته شود.

غرب

البته ایران خود نیز صادرکننده کالاهای گوناگون مانند سنگ‌های قیمتی، پارچه، قالی و محصولات کشاورزی بود. ایرانیان باستان به سبب تجربه و مهارت در دریانوردی به تجارت دریایی نیز روی آوردند. در دوران ساسانی، تجارت دریایی رونق گرفت و بنادر خلیج فارس، لنگرگاه کشتی‌هایی بودند که به کشورهای دور و نزدیک ایران رفت و آمد می‌کردند.

فعالیت

- ۳- گفت و گو کنید: الف) چرا ساسانیان مانع از ارتباط مستقیم تجاری میان چین و هند با روم (اروپا) می‌شدند و از این کار چه هدفی داشتند؟
ب) به نظر شما، رفت و آمد بازرگانان از طریق جاده ابریشم علاوه بر تجارت و انتقال کالاها، چه پیامدهای دیگری برای مردم کشورهای آن زمان داشت؟

سرزمین‌های ایران در عهد باستان حلقه‌ای از ارتباط غرب شرق را به هم پیوند می‌داد. ایران به سبب موقعیت استراتژیک خود در حوزه اقتصاد و بازرگانی ضرب سکه.

در زمان هخامنشیان برای اولین بار به فرمان داریوش اول، سکه‌ای زرین به نام «دریک» یا «زریک» ضرب شد. تا قبل از رواج سکه، معمولاً ده‌نشینان، مازاد محصولات خود را به شهر می‌آوردند و با محصولات دیگر که مورد نیازشان بود، مبادله می‌کردند. با ضرب سکه، تجارت رونق پیدا کرد؛ به طوری که بازرگانان با داشتن پول می‌توانستند کالاهایی خریداری کنند و آنها را به قیمت بیشتر بفروشند. سکه‌های زرین فقط به فرمان و به نام پادشاهان ضرب می‌شد.

حاکمان ایالت‌ها می‌توانستند با اجازه پادشاه فقط سکه‌های سیمین (نقره‌ای) یا مسین (مس) ضرب کنند.

بهره برداری کنند. چون عوارض یا حق ترانزیت دریافت می‌نموده و به جای صادرات مواد اولیه مثل ابریشم خام، کالایی ساخته شده یا مصنوعات ابریشم که سود بسیار بیشتری داشت صادر می‌کردند. اقتصاد نقش مهمی در بروز دشمنی و خصم میان ایران و روم داشته است.

هخامنشیان

سلوکیان

اشکانیان

ساسانیان

درآمدها و مخارج حکومت

در ایران باستان، مالیات، منبع اصلی درآمد حکومت‌ها بود که به صورت نقدی یا جنسی دریافت می‌شد. بیشترین حجم مالیات را کشاورزان می‌پرداختند. دامداران به نسبت تعداد دام‌هایشان و پیشه‌وران و بازرگانان نیز به میزان کالا و خدماتی که عرضه می‌کردند، مالیات می‌دادند. علاوه بر اینها، نوع دیگری از مالیات به نام مالیات سرانه وجود داشت که فقط از عامه مردم وصول می‌شد و بزرگان و اشراف از پرداخت آن معاف بودند. همچنین در جشن‌ها و مراسم به تخت نشستن شاهان، بزرگان و عامه مردم هدایایی را به پادشاه پیشکش می‌کردند. مأموران مالیاتی معمولاً نسبت به مردم سخت‌گیری و ستم می‌کردند و بیش از آنچه مقرر شده بود، طلب می‌نمودند. گاهی به دلیل خالی بودن خزانه، میزان مالیات‌ها را افزایش می‌دادند. البته در مواقعی نیز به سبب جلوگیری از شورش مردم و یا بروز خشکسالی، بخشش‌هایی صورت می‌گرفت.

نقش برجسته خدمتکاران در تخت جمشید

بخش زیادی از درآمدهای حکومتی صرف جنگ با دشمنان می‌شد. قسمت دیگری از آن، به مصارف شخصی شاه، شاهزادگان، درباریان و ساختن کاخ‌های مجلل می‌رسید. حکومت‌ها همچنین بخشی از درآمد را در اموری مانند پرداخت حقوق به مأموران حکومتی و همچنین احداث، نگهداری و تعمیر آتشکده‌ها، کاروان‌سراها، قنات‌ها، سدها و... خرج می‌کردند.

واژه‌ها

دودمان: تعدادی خانواده که همگی خود را از یک نسل یا جد مشترک می‌دانند.

حومه: به زمین‌های اطراف شهر، حومه شهر می‌گویند.

آتشکده: مکانی که زرتشتیان برای نیایش می‌ساختند و آتش را در جای خاصی از آن قرار می‌دادند و نیایش‌های دینی را در برابر آتش انجام می‌دادند و آتش را همواره روشن نگاه می‌داشتند.

هردوت: تاریخ‌نویس یونانی که حدود دوهزار و پانصد سال پیش زندگی می‌کرد و سفرهای زیادی به سرزمین‌های مختلف کرد و احوال و تاریخ کشورها را نوشت. او را پدر علم تاریخ می‌گویند.

فلات: به سرزمین‌های نسبتاً بلندی که از اطراف به زمین‌های پست منتهی می‌شوند، فلات می‌گویند؛ مانند فلات ایران. فلات‌ها دارای رشته کوه‌ها و دره‌هایی هستند.

برای دانلود گام به گام های دروس دیگری به Hamkelasi.ir مراجعه کنید

به کاربندیم

۱- به طور گروهی، نمایشنامه‌ای بنویسید و در کلاس اجرا کنید. موضوع نمایشنامه «وضع طبقاتی جامعه در ایران باستان» باشد. نمایشنامه را طوری بنویسید که در بخشی از آن، فردی در حضور شاه یا بزرگان از ظلمی که به طبقه محروم می‌شود، انتقاد و از حقوق آنها دفاع کند.

(کارها را بین خود تقسیم کنید و در نوشتن نمایشنامه، تمرین، تهیه لباس و وسایل لازم با یکدیگر همکاری کنید.)

۲- از افراد خانواده یا فامیل، چند نمونه مالیات‌هایی را که می‌پردازند، پرس و جو و در کلاس بیان کنید. سپس در کلاس گفت‌وگو کنید که دادن مالیات در ایران کنونی چه فرقی با پرداختن مالیات در ایران باستان دارد.

کاربرگه ششم _____اره 19

نام شهرهای دوره هخامنشی	اکباتان (همدان) ، رگ (ری) ، بیستون، پاسارگاد، پرسپولیس، نینوا، بابل ، سارد،
----------------------------	---

نام شهرهای دوره ساسانی	کومس (سمنان) ، ری، قم، قزوین، همدان، نهاوند، جلولاء، تیسفون، بیستون، کرمانشاه، بزد، کرمان، بیم، جیرفت، پرسپولیس، استخر، پاسارگاد، اهواز، شوش، به اردشیر، ریشهر، سیراف، فیروزآباد و اکو.
---------------------------	--

از این مقایسه درمی یابیم : که تعداد شهرها و جمعیت آن ها در دوره ساسانیان به طور قابل ملاحظه ای افزایش یافته است.

2- چند شهر ارایران باستان که درایران امروز باهمان نام یا نام دیگری وجود دارند.

ری، همدان، کرمانشاه، شوش، اهواز، نیشابور، دامغان ، نهاوند، توس ، فیروزآباد ، جیرفت
--